

สรุปการบรรยาย

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดย รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ)

วันที่ 1 สิงหาคม 2548

องค์การสหประชาชาติกล่าวไว้ว่า ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมถือเป็นหนึ่งในสี่ปัญหาสำคัญของโลก ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ได้ติดตามอยู่ว่ามีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็น การละลายของน้ำแข็งที่ขั้วโลก การเกิดแผ่นดินไหวที่เกาะสุมาตรา ที่ก่อให้เกิดคลื่นสึนามิ เป็นต้น สาเหตุที่นักวิทยาศาสตร์ติดตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เนื่องจากมีคนเคยพูดไว้ว่า ในอีกไม่กี่ทศวรรษข้างหน้า น้ำจะท่วมโลก พื้นดินจะหายไป สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป มนุษย์เราได้ทำลายธรรมชาติไปมาก ไม่ว่าจะทั้งใต้ดินและบนผิวดิน มีการขุดเจาะน้ำมันและนำทรัพยากรธรรมชาติในดินมาใช้เป็นจำนวนมาก

จะเห็นว่าวิกฤติของน้ำในภาคตะวันออก เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าในตะเข็บรอยต่อของ 5 จังหวัด คือตราด ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และสระแก้ว การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นต่อผู้บริหารระดับสูง โดยเฉพาะผู้ที่ เป็นหัวหน้า เป็นซีอีโอ ว่า*ทำอย่างไรจึงจะใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาดที่สุด มีประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เกิดสมดุลที่สุด เกิดอันตรายหรือความเสียหายน้อยที่สุด* ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องรู้ปัญหาและจัดการปัญหาอย่างมีหลักการ

จากการที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแปรเปลี่ยนไป ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบในหลายด้าน ได้แก่

- 1. น้ำ** เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ ทำให้เกิดสงครามการแย่งชิงน้ำ เป็นผลให้ชุมชนเกิดการแตกแยก น้ำที่มีอยู่ก็ใช้งานไม่ได้ (น้ำจืดกลายเป็นน้ำเค็ม) ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องให้ความสำคัญกับการจัดการ การใช้ การบริหาร การพัฒนา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มาก โดยต่อไปนี้รัฐบาลได้มีมติไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1A ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ยกเว้นมีความจำเป็นต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศเท่านั้น นี่คือตัวอย่างของการมองปัญหาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และความถนัดทางการค้า (Commercial skill) ร่วมกัน เราต้องทำการจัดการบริหารสิ่งแวดล้อมแบบจัดการพื้นที่ (Zoning) ต้องรู้จักการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการของเสียทำอะไรไม่ให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง จะทำให้รายได้ประชากรต่อหัวต่อคน (Gross domestic product per capita) ลดลง ส่งผลกระทบต่อมาอีกหลายด้าน
- 2. ป่าไม้** วิธีฟันฟูป่าไม้ที่ถูกทำลายไปมีหลายวิธี เช่น ที่ฝรั่งเศส ถ้ามีการปลูกป่าขึ้นมาในพื้นที่ว่าง 1 เฮคเตอร์ จะได้รับการลดหย่อนภาษี เพื่อช่วยส่งเสริมให้คนหันมาปลูกป่ามากขึ้น

และรักต้นไม้ เรื่องป่าไม้ ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องวางแผนฟื้นฟูป่าอย่างเป็นระบบ ต้องทำแบบใหม่เพราะแบบเดิมไม่ได้ผล ต้องมีการบริหารจัดการและทำเป็นแปลงขนาดใหญ่พอที่มีศักยภาพในการดูแล จึงจะประสบความสำเร็จ

3. **สัตว์ป่า** เมื่อป่าถูกทำลาย สัตว์ป่าก็จะถูกทำลายด้วย เมื่อธรรมชาติถูกทำลายความสมดุลจะหมดสิ้นไป การอนุรักษ์สัตว์ป่า เช่น การทำสวนสัตว์ซาฟารีตอนกลางคืน (Night safari) ที่เชียงใหม่ ทำให้เกิดแหล่งดึงดูด (Landmark) ซึ่งอาจจะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในการอนุรักษ์สัตว์ป่ามากขึ้น
4. **ทรัพยากรประมงทะเล** โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้สนับสนุนโครงการปะการังเทียม และส่งเสริมการเพาะเลี้ยงชายฝั่งป่าชายเลน ถ้าป่าชายเลนหมดไป สัตว์ที่อาศัยที่ป่าชายเลน เช่น สัตว์จำพวกกุ้งจะหมดไป ถ้ามีการฟื้นฟู อนุรักษ์ ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ และการบริหารที่ดีจะทำให้สิ่งแวดล้อมที่เสียไปบางอย่างกลับคืนมาได้ แม้ไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์ก็ตาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง รวมทั้งการนำสิ่งที่มีในทะเลมาดัดแปลง เอามาใช้อย่างสมดุล ถูกหลักวิชาการด้วย ก็จะได้ประโยชน์ ดังเช่นอุตสาหกรรมสาหร่ายทะเลของญี่ปุ่น
5. **ดิน** ดินเป็นหัวใจและหัวใจในการผลิต ถ้าดินไม่ดีจะทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง ดังนั้นการเตรียมดินที่ดีจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการเกษตร รวมทั้งการบริหารจัดการฟาร์ม ความรู้ในระบบชลประทาน เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อเป็นเกษตรกรพัฒนาที่ทันสมัย (Smart farmer) แต่ต้องมีปุ๋ยและเมล็ดพันธุ์ที่ดีควบคู่กันไปด้วย
6. **ขยะ** ขยะเป็นเรื่องใหญ่ทั้งในเมืองและท้องถิ่น ควรยุติระบบการฝัง และนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการนำขยะมาใช้ใหม่ (Recycle) เช่น ที่เมืองนิวคาสเซิล ประเทศอังกฤษ มีการนำขยะมาอัดแท่งเป็นเชื้อเพลิงให้ความร้อน ปัญหาที่เกิดจากขยะมีมาก ต้องเด็ดขาดในการบริหารจัดการ เนื่องจากขยะบางชนิดกำจัดยาก ไม่เช่นนั้นจะเกิดปัญหาขยะส่งกลิ่นเหม็นและเกิดเชื้อโรคตามมา
7. **มลพิษทางอากาศ** เมื่อเกิดภาวะอากาศเป็นพิษ จะทำให้เกิดการบั่นทอนสุขภาพ ถ้ามีคนป่วยมาก รัฐบาลจะต้องเสียงบประมาณ (Budget) ในเรื่องการรักษา ถ้าประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรง ก็จะประหยัดงบประมาณ สามารถเอาไปลงทุนพัฒนาประเทศ เพื่อที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นได้
8. **ความหลากหลายทางชีวภาพ** ความร่วมมือและการจัดทำบัญชีรายชื่อและระบบฐานข้อมูลในเรื่อง Bio-diversity ที่มีแหล่งเรียนรู้กระจายอยู่ทั่วประเทศ ยังมีไม่มากนัก

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจุดหมายเพื่อการสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเพิ่มพื้นที่ป่า การสร้างความชุ่มชื้นของต้นน้ำโดยการทำฝายกั้นและชะลอการไหลของน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ การจัดการพื้นที่อนุรักษ์ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ การสงวนและอนุรักษ์สัตว์ป่า ทรัพยากรทะเล และชายฝั่ง การเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน การลดการพังทลายของตลิ่งและชายฝั่ง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งและหมู่เกาะ การฟื้นฟูทรัพยากรประมงและจัดสร้างแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความร่วมมือและการจัดทำบัญชีรายชื่อและระบบฐานข้อมูลให้มีแหล่งเรียนรู้กระจายอยู่ทั่วประเทศ การจัดทำกลไกและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชนิดและคุณค่าให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น ได้ถูกบรรจุไว้แล้วในแผนบริหารราชการแผ่นดิน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สี่การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวางเป้าหมายและทิศทางสู่การบริหารจัดการ ใช้ประโยชน์ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด ให้มีประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน

.....

